

Estructures de treball en xarxa amb infància i adolescència a Catalunya. Aportacions d'un estudi pilot

Networking structures involving children and adolescents in Catalonia. Contributions from a pilot study

Conxita Vila Vila¹

ORCID 0000-0003-4812-4881

José-Manuel Alonso Varea²

ORCID 0000-0002-0595-8889

Eveline Chagas Lemos³

ORCID: 0000-0001-5591-908X

Recepció: 28/06/19. Revisió: 15/11/19. Acceptació: 18/11/19

Per citar: Vila Vila, C., Alonso Varea, J.-M., i Chagas Lemos, E. (2019). Estructures de treball en xarxa amb infància i adolescència a Catalunya. Aportacions d'un estudi pilot. *Revista de Treball Social*, 217, 89-108. DOI: 10.32061/RTS2019.217.05

Resum

Constituïdes la Taula Nacional d'Infància i, posteriorment, les 6 taules territorials, no sabem ni el nombre ni la situació de les taules locals, així com tampoc sabem ni el nombre ni la situació de les xarxes d'infància i adolescència. Des del Màster en Prevenció i Tractament de la Violència Familiar (IL3-Universitat de Barcelona)⁴ vam veure la necessitat d'identificar les taules i xarxes locals d'infància a Catalunya per poder elaborar un diagnòstic inicial, i a partir d'això dissenyar un estudi més complet i influir en polítiques públiques d'infància, adolescència i famílies.

Aquest article presenta el resum dels resultats aconseguits. S'ha dut a terme sense pressupost, com una aportació voluntària per a la millora de les polítiques públiques. S'hi ha convidat a participar les 103 àrees

---

1 Diplomada en treball social. cvilavila@gmail.com

2 Psicòleg. Director del Màster en Prevenció i Tractament de la Violència Familiar, Universitat de Barcelona - IL3. josem@alonsovarea.com

3 Treballadora social i psicòloga. Universitat de Barcelona - Unitat de Formació i Recerca en Treball Social. echagas@ub.edu

4 www.il3.ub.edu/es/master/master-prevencion-tratamiento-violencia-familiar.html

bàsiques de serveis socials a Catalunya, de les quals van respondre 43. Això va permetre identificar 34 xarxes i taules comarcals i municipals. Les variables que hem analitzat són: any de creació, origen de la iniciativa, pressupost, objectius, estructura, participants, activitats, coordinació amb altres xarxes, espais de participació dels infants i adolescents, avaluació, punts forts i aspectes a millorar. Hem creat dos nivells d'anàlisi, diferenciant per àmbit territorial i distingint entre taules i xarxes.

Es constata la necessitat de suport públic a aquestes iniciatives per poder donar resposta adequada al mandat de la Llei de drets i oportunitats de la infància i adolescència (2010). Com a conseqüència d'aquesta anàlisi, hem elaborat diverses propostes de millora per a les taules i xarxes.

Paraules clau: Treball en xarxa, professionals, infància, adolescència, famílies.

Abstract

Once the Catalan Board for Childhood and, subsequently, the six regional boards were set up, we had no knowledge of the number of and situation surrounding regional boards, or indeed the number of and situation surrounding childhood and adolescence networks. Those of us involved in the Master's Degree in Prevention and Treatment of Family Violence (IL3-University of Barcelona) saw the need to identify local networks and boards for childhood in Catalonia in order to draw up an initial diagnosis and, on that basis, to design a more comprehensive study and bring about an influence on public policies for childhood, adolescence and families.

This article sets out a summary of the results gleaned. It has been carried out with no funding as a voluntary contribution to the improvement of public policies. The 103 basic social services departments in Catalonia were invited to participate, of which 43 responded. This made it possible to identify 34 county-wide and municipal networks and boards. The variables we analysed are as follows: year of establishment, origin of the initiative, budget, objectives, structure, participants, activities, coordination with other networks, forums for participation from children and adolescents, assessment, strengths and aspects for improvement. We established two levels of analysis, distinguished according to regional area and between networks and boards.

The need for public support for these initiatives is identified in order to provide an adequate response to the mandate established in the law on rights and opportunities for childhood and adolescence (LDOIA, 2010). As a result of this analysis, we have drawn up several proposals for improvement for the various boards and networks.

Keywords: Networking, professionals, children, adolescents, families.

Introducció

El treball en xarxa per promoure el benestar infantil parteix de reconèixer que sols no tenim prou coneixement ni poder, que cal superar les resistències, establir sinergies i tenir una mirada que posi al centre els infants, els adolescents, les famílies i les comunitats, i que vagi més enllà dels interessos individuals de cada institució i entitat. En resum, ens hem de dedicar més a sumar i multiplicar.

Els i les professionals de l'àmbit social fa dècades que ens vam plantejar la necessitat d'endregar una tasca que fèiem de coordinació i cooperació entre tots els àmbits d'atenció a la infància i l'adolescència. Aquesta necessitat està inspirada en el treball comunitari i en la incorporació de les dimensions física, psíquica, social i espiritual a la definició de *benestar*.⁵

El llarg dels anys s'han donat moltes experiències de treball en xarxa i de treball comunitari que han pogut visibilitzar els resultats d'una millora en la planificació, l'atenció, la rendibilització del temps i d'una satisfacció més gran tant per a les persones ateses com per als professionals, alhora que tal com assenyala periòdicament el Sindic de Greuges –l'última vegada, enguany–, caldria emprendre mesures per evitar duplicitats o contradiccions en les intervencions professionals. S'han fet diverses aproximacions a les tipologies de treball en xarxa (Ubieto, 2007), però la majoria de vegades s'han centrat en el treball de cas i no tant en un sentit ampli del treball comunitari.

L'any 2010 vam alegrar-nos quan la LDOIA (Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència) ens donà el marc legal per a la constitució de les taules d'infància i adolescència. Les taules permeten executar la llei en la promoció, participació, prevenció, protecció i provisió en aquells aspectes en què no es poden prestar des d'un sol àmbit.

En concret, l'article 26.1.c de la LDOIA estableix que les taules d'infància són òrgans que es constitueixen per coordinar, impulsar i promoure les polítiques d'infància. Entre les funcions principals de les taules, hi ha la "coordinació de tots els agents implicats per potenciar el treball en xarxa, en especial en els àmbits de l'educació, salut, seguretat, treball, joventut i dones que afecten els infants i els adolescents del territori".

Posteriorment, el Decret 250/2013, del 12 de novembre, de la taula nacional i les taules territorials i locals d'infància estableix aquest ordre jeràrquic: la taula nacional, les taules territorials i les taules locals d'infància i adolescència. Estableix, també, qui en forma part i quins en són els objectius. Les funcions de les taules territorials són les següents:

- a) Elaborar, en el territori de referència i d'acord amb les directrius de la Taula Nacional de la Infància de Catalunya, el programa de

⁵ Aquesta definició de benestar va ser consensuada al Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, celebrat a Perpinyà, l'any 1976.

coordinació de les diverses administracions i institucions en la promoció social de la infància i l'adolescència, i també de la detecció i la intervenció davant possibles situacions de risc o desemparament, especialment pel que fa als maltractaments infantils.

b) Coordinar els diferents equips, serveis i agents implicats del territori per potenciar el treball en xarxa, en especial en els àmbits de l'educació, la salut, la seguretat, el treball, la joventut i les dones, que afecten la infància i l'adolescència del territori, i millorar els programes de participació, prevenció, promoció, detecció i protecció de la infància i l'adolescència.

c) Desplegar, en el territori de referència i d'acord amb les directrius de la Taula Nacional de la Infància de Catalunya, els eixos del Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència i la coordinació de la planificació local o comarcal dels recursos preventius en la infància i l'adolescència, en col·laboració amb els ens locals.

d) Informar la Taula Nacional de la Infància de Catalunya sobre el desenvolupament del programa de coordinació que preveu l'apartat a d'aquest article.

e) Informar la Taula Nacional de la Infància de Catalunya sobre qüestions plantejades en l'àmbit territorial respectiu i elevar propostes de millora elaborades a partir de la pràctica quotidiana.

f) Elevar a la Taula Nacional de la Infància de Catalunya les diferències en l'aplicació de circuits, protocols i criteris tècnics que no s'han pogut resoldre en l'àmbit territorial respectiu.

I les funcions de les taules locals d'infància són:

a) Coordinar els diferents equips i serveis del territori per millorar els programes de participació, prevenció, promoció, detecció i protecció de la infància i l'adolescència.

b) Coordinar aquells casos individuals que requereixin una visió global i en els quals estiguin implicats diversos serveis.

c) Estudiar casos i analitzar alternatives per millorar les intervencions coordinades entre els diferents serveis.

d) Informar la taula territorial sobre les qüestions plantejades en l'àmbit local respectiu i elevar propostes de millora elaborades a partir de la pràctica quotidiana.

e) Elevar a la taula territorial les diferències en l'aplicació de circuits, protocols i criteris tècnics que no s'han pogut resoldre en l'àmbit local respectiu.

Els Consells de Participació Territorial i Nacional dels infants i adolescents de Catalunya no estan inclosos a les taules territorials i locals, sinó que es creen mitjançant el Decret 200/2013, de 23 de juliol, que estableix les funcions generals d'aquests òrgans. Havent estat constituïdes la Taula Nacional d'Infància (el 2014) i les 6 taules territorials (el 2015), no sabem ni el nombre ni la situació de les taules locals, ni sabem tampoc el nombre

ni la situació de les xarxes d'infància i adolescència, per la qual cosa ens vam veure amb la necessitat de dur a terme aquesta recerca inicial el mes de maig del 2018.

Metodologia

Aquest estudi prioritza un abordatge qualitatiu de naturalesa exploratòria, amb què busquem descriure i analitzar, a través d'una codificació oberta, la diversitat de característiques de la mostra (Jansen, 2012).

Els objectius de l'estudi van ser:

- Identificar les taules locals i xarxes d'infància a Catalunya.
- Elaborar un diagnòstic inicial a partir de variables bàsiques.
- Dissenyar, a partir d'aquest estudi pilot, un estudi més complet.
- Influir en polítiques públiques d'infància, adolescència i famílies a partir de l'elaboració de propostes de millora.

Pel tal de recollir les dades, vam fer servir, com a instrument, una enquesta en línia. Aquest estudi, per les seves característiques, pot ser tipificat, segons autors com Jansen (2012), amb l'etiqueta d'enquesta qualitativa.

Per poder tenir una mirada al més ampla possible vam determinar com a mostra les experiències trobades a tot el territori de Catalunya i per a això vam sol·licitar la col·laboració de totes les àrees bàsiques de serveis socials de les diferents comarques i municipis. A través d'un missatge de correu electrònic dirigit a la direcció de les àrees bàsiques, vam demanar si al seu territori estava en marxa alguna xarxa o taula d'infància, adolescència i famílies i, si era així, si volien que els enviéssim un breu formulari demanant-ne informació. Així, l'estudi de camp es va dur a terme en dues fases. La primera, amb l'enviament d'aquest missatge, i la segona, amb l'enviament del formulari.

Fase 1: Dels 103 missatges de correu electrònic que vam enviar a àrees bàsiques de serveis socials (municipals i comarcals), vam rebre, voluntàriament, 43 respostes (el 41,7%). D'aquestes, 32 ens locals van dir que tenien taules o xarxes (en total, 44) i 11 van dir que no tenien ni taules ni xarxes (2 van dir que en tindrien el 2019).

Fase 2: Als 32 ens locals que van acceptar participar d'aquesta fase, vam enviar un formulari a través del software de Google. Vam rebre 25 respostes (el 72% de les enquestes enviades).

El formulari enviat contenia preguntes obertes i tancades. Bàsicament, vam demanar dades generals sobre la taula/xarxa (nom, localitat, àmbit, any de creació, objectius, participants, etc.), vam fer preguntes sobre l'estructura de la xarxa (coordinació, secretaria, plenari, comissions, etc.), sobre el seu funcionament (pressupost, activitats que duu a terme, coordinacions, etc.) i sobre els resultats (punts forts, aspectes a millorar i avaluació global de la iniciativa).

Vam fer un buidatge de les respostes i en aquest article presentem una descripció de les diferents dimensions. A més, fem una breu anàlisi d'aquestes dimensions i proposem reflexions que ens animen a seguir reflexionant sobre el tema i a aprofundir en alguns aspectes en futurs estudis.

Les persones col·laboradores han estat informades dels objectius de la recerca, la participació va ser voluntària i les seves dades personals van ser protegides d'acord amb la Llei orgànica 15/1999, del 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal. A més, tothom que va col·laborar en l'estudi en va rebre l'informe abans de publicar aquests resultats.

Resultats i discussió

Les taules i xarxes identificades a Catalunya

Els resultats obtinguts són representatius de la realitat actual dels municipis i les comarques de Catalunya, ja que els ens locals que han respost representen més de la meitat de la població de Catalunya i, per tant, de la població infantil.

Hi ha una confusió terminològica i de criteris per definir què és una taula i què una xarxa, i per això vam considerar important establir diferents criteris per diferenciar les taules de les xarxes.

Taula 1: Diferències entre taules i xarxes

	Taules	Xarxes
Àmbit	Comarcal o municipal.	Municipal, districte o barri.
Població focus	Tota la infància i l'adolescència amb visió ampla del benestar (participació, prevenció, promoció, protecció).	Especialment la infància i adolescència en situacions de risc.
Participació	Serveis, entitats, infància i famílies.	Serveis i algunes entitats.
Funció principal	Diagnòstic, planificació i avaluació de polítiques d'infància.	Coordinació professional entre diferents àmbits.
Nivell de formalització	Implicació institucional (òrgan col·legial) (LDOIA, art. 26).	No cal formalització, pot ser només iniciativa de professionals.

Font: Elaboració pròpia.

Analitzant les 34 respostes rebudes, vam assignar la categoria de taula o xarxa segons si complien la majoria dels criteris establerts prèviament. No obstant això, vam poder identificar que les taules, majoritària-

ment, s'autodenominen així, i que trobem algunes xarxes autodenominades taules. Així mateix, trobem algunes taules autodenominades xarxes.

Vam identificar el mateix nombre de taules (17) que de xarxes (17) i, actualment, a partir de la devolució dels resultats d'aquest estudi als participants, estem validant conjuntament aquesta proposta de classificació.

Tenint en compte el nombre d'habitants dels municipis, presentem una taula on es pot veure el nombre d'iniciatives dins les àrees bàsiques de serveis socials:

Taula 2: Les taules i xarxes dels municipis de Catalunya

Àrees bàsiques de serveis socials / Nombre d'habitants	Taules i xarxes que han respost el formulari (34)	Taules i xarxes en procés de creació (2)
Barcelona (més de 1.000.000 habitants)	Barcelona (11 xarxes) (suposa el 32,4% de la mostra)	
Municipis de més de 100.000 habitants.	Badalona L'Hospitalet (2 xarxes) Mataró Reus	
Municipis d'entre 50.000 i 100.000 habitants.	El Prat de Llobregat Cornellà de Llobregat	Sant Cugat del Valles
Municipis d'entre 20.000 i 50.000 habitants	Manlleu Amposta Olesa de Montserrat Pineda de Mar Martorell Sant Adrià de Besòs Montcada i Reixac	Vic
Comarcals i municipis de menys de 20.000 habitants.	Pla de l'Estany Garrotxa Baix Empordà Solsonès Alt Penedès Osona Badia del Vallès (Vallès Occidental) Centelles (Osona) Torelló (Osona)	

Font: Elaboració pròpia.

Així, considerant l'àmbit territorial (comarques, municipis, districte i barris), vam trobar aquest nombre de taules i xarxes:

Taula 3: Àmbit territorial de les taules i xarxes que van participar en l'estudi

	Total	Comarcals	Municipals	Districte	Barri
Taules	17	3	11	2	1
Xarxes	17	3	6	2	6
Total	34	6	17	4	7

Font: Elaboració pròpia.

Un dels criteris que considerem fonamental en la creació de les taules i xarxes és a qui va dirigit. A continuació, presentem el nom de les taules i xarxes identificades en l'estudi i les distingim si van dirigides a tota la infància o només a la infància i l'adolescència en situacions de risc social.

Taula 4a: Taules i xarxes de Catalunya adreçades a tota la infància i adolescència

Adreçades a tota la infància i adolescència	
Taules	Xarxes
1. Taula d'Infància i Adolescència de Badalona (TIAB) http://tiab-badalona.cat	1. Xarxa d'Infància i Adolescència de Sarrià-Sant Gervasi www.xiass.cat
2. Taula d'Infància, Adolescència i Famílies (TIAF) de La Marina www.tiafm.org	2. Xarxa d'Infància del Gòtic (XIG)
3. Taula Sectorial d'Infància i Adolescència del Consell Municipal de Serveis Socials L'Hospitalet	3. Xarxa d'Infància de Sants
4. Taula Tècnica d'Infància de Cornellà de Llobregat (TTIC) www.cornella.cat/ca/Consellserveissocials.asp	4. Xarxa Infància, Adolescència i Joventut (XIAJ) Bon Pastor, XIAJ Baró de Viver, XIAJ Trinitat Vella
5. Taula d'Infància de Mataró	
6. Taula Local d'Infància de Reus	
7. INTERXARXES Horta-Guinardó www.interxarxes.com	
8. Xarxa d'Infància i Adolescència de Les Corts	
9. Xarxa d'Infància i Adolescència de Martorell	
10. Xarxa Socioeducativa-Pla Educatiu d'Entorn, Olesa de Montserrat www.olesademontserrat.cat/files/doc26454/document-explicatiu-xarxa-10-19.pdf	
11. Taula d'Infància de la Garrotxa www.taulainfanciagarrotxa.cat	
12. Taula d'Infància, Adolescència i Famílies d'Osona, (TIAF)	
13. Taula d'Infància i Adolescència del Pla de l'Estany	
14. Xarxa d'Infància, Adolescència i Família Torelló (XIAFT)	
15. Xarxa Infància i Adolescència Centelles (XIAC)	

Taula 4b: Taules i xarxes de Catalunya adreçades a la infància i adolescència en situació de risc

Adreçades a infància en situacions de risc	
Taules	Xarxes
<ol style="list-style-type: none"> 1. Taula d'Infància Montcada i Reixac https://www.montcada.cat/ajuntament/organs-de-participacio/taula-dinfancia.html 2. Xarxa Infància i Adolescència de Manlleu (XIAM) https://manlleuxarxa.wordpress.com/ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Xarxa d'Atenció a Famílies i Infants en Risc (XAFIR) (Raval, Barcelona) xafir.org 2. Xarxa Bon Tracte (Gràcia, Barcelona) 3. Xarxa d'Infància del Casc Antic (XICA) 4. Xarxa d'Oportunitats 0-18 Zona Nord (XAPÓ) (Nou Barris, Barcelona) 5. Xarxa Local dels Serveis d'Infància i Adolescència per a la detecció i prevenció de situacions de risc i/o maltractaments El Prat de Llobregat 6. Xarxa Local d'Infància L'Hospitalet 7. "El Tresmall", Xarxa d'Infància, Adolescència i Família en Risc Pineda de Mar 8. Amposta 9. Taula d'Infància i Adolescència en Risc Sant Adrià de Besòs (TIRSAB) 10. Taula d'Infància i Adolescència de Badia del Vallès 11. Taula d'Infància i Adolescència de l'Alt Penedès 12. Taula d'atenció als infants en situació de risc social Solsonès 13. Comissió Tècnica d'Infància Comarcal (CTIC) Baix Empordà

Font: Elaboració pròpia.

Les respostes rebudes indiquen que la comunicació entre les taules territorials i les taules locals és escassa o nul·la. Encara que la majoria de taules i xarxes estan adreçades a tota la infància i adolescència (56%), n'hi ha un percentatge significatiu (44%) que només atén la infància i adolescència en situacions de risc. Les taules estan adreçades, majoritàriament, a tota la infància mentre que les xarxes estan adreçades a infància en situacions de risc. Considerem que el nivell comarcal es correspon més amb les estructures de taula més que no pas de xarxa, malgrat que a la mostra hi trobem tres taules comarcals i tres xarxes comarcals, tenint en compte que haurien de garantir una visió sobre tota la infància i l'adolescència de la comarca i no només sobre la que està en situació de risc.

Les principals característiques de les taules i xarxes

Vam establir alguns elements per tal de donar més visibilitat i forma a les taules i xarxes, com l'estructura, les coordinacions, el pressupost, els participants, etc. A continuació, presentem una taula amb els resultats trobats a partir dels criteris establerts per l'equip que va dur a terme l'estudi:

Taula 5: Elements/característiques trobades en les taules i xarxes catalanes

	Taules (17)	Xarxes (17)
Influència LDOIA (2010) en la seva creació	Sí.	No.
Secretaria tècnica	10	2
Avaluació	12	7
Web/blog	6	2
Coordinació amb altres xarxes territori	13	12
Pressupost	4 (3 Bcn)	8 (6 Bcn)
Participació famílies	7	–
Participació infants i adolescents	5	1
Participació entitats	10	13
Hauria de participar-hi algú més	11	8
Comarcals	3	3

Font: Elaboració pròpia.

Vam tenir un interès especial a saber si aquestes estructures s'havien creat per influència de la LDOIA (2010) i per això vam preguntar-los l'any de creació. Les dades es presenten a la taula 6.

Taula 6: Any de creació de les taules i xarxes

	Total	Taules	Xarxes
Abans 2001	2	1	1
Entre 2001 i 2010	6	1	5
Entre 2011 i 2015	14	9	5
A partir 2016	12	6	6
Total	34	17	17

Font: Elaboració pròpia.

La majoria de les taules i xarxes s'han creat a partir del 2011, la qual cosa coincideix amb l'aprovació de la LDOIA (2010). En general, les

estructures de treball dels consells comarcals i dels municipis més petits van començar abans. Als municipis més grans, és a partir de 2016 que es creen més taules i xarxes.

Majoritàriament, la iniciativa de creació d'aquestes estructures prové dels serveis socials. En algunes ocasions es van crear conjuntament amb altres agents o sectors, com ensenyament i salut. Algunes es creen també a partir de la implicació i iniciativa dels professionals, com en el Pla de Barris de Barcelona.

La majoria de les taules i xarxes (61,8%) no tenen pressupost propi, amb les implicacions que això pot suposar. La tendència és que les xarxes en tinguin, i com més habitants tingui el municipi, més possibilitats de disposar de pressupost. De fet, de les 12 estructures que en tenen, 9 són de la ciutat de Barcelona (6 xarxes i 3 taules), i de l'àmbit comarcal no n'hi ha cap que en tingui.

Les taules locals, comparades amb les xarxes, disposen de secretaria tècnica, avaluació i web/blog, així com de més participació de les famílies i els infants. Tant les taules com les xarxes es coordinen per igual amb altres xarxes del territori; pel que fa a la participació d'entitats, no hi ha diferència si es disposa o no de pressupost (exceptuant el cas de la ciutat de Barcelona).

Els objectius de les taules i de les xarxes: operatius, finalistes o estratègics? Com es fa l'avaluació?

A l'anàlisi conjunt de totes les estructures (taules i xarxes juntes), principalment, trobem objectius operatius (coordinar, consensuar necessitats professionals, donar atenció). Després, hi ha els objectius finalistes (executar accions de promoció, prevenció i participació dels infants i protecció). Els objectius estratègics (diagnòstic, planificació i avaluació) són els menys freqüents. A continuació presentem una síntesi dels objectius més assenyalats pels participants:

Taula 7: Objectius de les taules i xarxes

ESTRATÈGICS	FINALISTES	OPERATIUS
		Coordinació territorial (coneixement de recursos, comunicació, intercanvi, millora del treball en xarxa, etc.).
		Consensuar (criteris, eines, formes conjuntes de treballar, propostes, circuits, etc.). Protecció (protocols de detecció, estudi de casos d'especial complexitat, etc.).
Diagnòstic de la situació de la infància (necessitats, problemàtiques, etc.).	Prevenió de situacions de desprotecció. Promoció del benestar infantil (sensibilitzar sobre drets, etc.).	Respondre a les necessitats dels professionals (formació, intercanvi, espais, etc.).
Planificació (plans i línies estratègiques, actuacions, innovació, etc.). Avaluació del funcionament de la xarxa.	Participació (infants, adolescents, famílies).	Atenció en general (millora de recursos, qualitat, etc.).

Font: Elaboració pròpia.

Encara que els objectius estratègics siguin els menys freqüents, considerem que potser caldria donar-los més rellevància.

Sobre la incidència del funcionament i l'impacte d'aquestes estructures, una mica més de la meitat (12 taules i 7 xarxes) assenyalen que es fa algun tipus d'avaluació. A més, vam recollir dades que apunten a valoracions trimestrals, anuals i fins i tot bianuals, a través de plenaris i jornades per explicar la tasca feta pels grups de treball (amb establiment d'objectius i temes a treballar).

Els mètodes i les metodologies utilitzats en les avaluacions prioritzen els processos i els instruments que permeten trobar dades tant quantitatives com qualitatives i d'impacte: recollida documental del nombre d'activitats dutes a terme, valoracions elaborades en els grups de treball, valoracions dels processos des del grup motor; aportacions de les secretaries tècniques, etc.

Finalment, per millorar la planificació dels objectius i dur a terme l'avaluació, els membres de les taules i xarxes de Catalunya assenyalen que cal més assessorament extern per ajudar els professionals dels serveis

a veure i pensar; així com eines per a registres, avaluació i supervisió de la implementació dels protocols.

Considerem que caldria, en futurs estudis, aprofundir en els resultats que s'obtenen en aquestes avaluacions. Tenim la hipòtesi que l'avaluació es basa, sobretot, en els *outputs* (les activitats) i molt poc en els *outcomes* (els resultats).

Les estructures organitzatives i participatives de les taules i xarxes

Pel que fa a les estructures organitzatives, vam fer una pregunta oberta i vam veure que les més freqüents són: plenaris, grups de treball i comissions. Hi ha referències escasses al nivell de responsabilitat polític/institucional, que en el cas de les taules és fonamental.

Taula 8: Estructures organitzatives de les taules i xarxes

	N	%
Plenari(s)	28	26,16%
Grups de treball	25	23,36%
Comissions	19	17,75%
Coordinació	16	14,95%
Secretaria tècnica	11	10,28%
Grup motor	3	2,80%
Comissió política	2	1,86%
Sense estructura definida	3	2,80%
Total	107	100%

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa a la participació, els professionals participen en el 100% de les taules i xarxes, seguits de les entitats (en el 64,7% –quasi per igual en taules i xarxes), de les famílies (en el 20,5% –més a les taules que a les xarxes) i, finalment, dels mateixos infants i adolescents (en el 17,6% –més a les taules que a les xarxes).

Es posa de manifest (el 56% respon afirmativament) la necessitat d'una participació més gran dels infants/adolescents, famílies i entitats (lúdiques, de lleure, esportives, etc.). A més, es reclama més participació de l'àmbit judicial (col·legi d'advocats, fiscalia, jutjats, etc.) i d'altres agents (escoles, casals infantils del barri, espais de cultura i veïnals, CDIAP –Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoc), etc.

La quarta part de les taules i xarxes (73,5%) assenyalen que estan coordinades amb altres xarxes i taules del territori, com les xarxes joves, les xarxes de salut mental, les xarxes d'igualtat, altres xarxes d'infància (petita infància) i gent gran, així com amb les taules sectorials (discapacitat, convivència, mutilació genital i femenina), les taules dels plans

educatius, d'inclusió i cohesió social, les taules d'acció comunitària o de seguiment del protocol de violència de gènere, etc.

A la majoria de territoris hi ha alguna estructura de participació dels infants i adolescents, però generalment no estan vinculats a taules i xarxes com un actor més. Les principals denominacions d'aquests espais de participació són:

- Consell d'Infants i Adolescents / Consistori infantil –diferenciats per primària i secundària (12)
- Consell Municipal de Joves / Taula Jove (2)
- Consell Escolar Municipal
- Assemblees de centre, sectorials i territorials
- Consell Assessor d'Infants del Programa Municipal d'Infància i Adolescència
- Grups de famílies no constituïts com a associacions que han sorgit a partir d'alguna activitat de la taula

Considerem que s'hauria d'incidir en la participació activa dels infants i adolescents vinculant-los a taules i xarxes com un actor més!

Els punts forts i els aspectes a millorar en les taules i xarxes d'infància de Catalunya

És molt important fer èmfasi en les fortaleces d'aquestes estructures i en el compromís de les persones que les construeixen diàriament. Com a punts forts, descrivim, per ordre de freqüència i agrupats per nosaltres per punts en comú, els principals aspectes:

- La implicació, l'interès i la participació activa de la diversitat dels agents (serveis, professionals i entitats) de molts àmbits relacionats amb la infància i adolescència; el sentiment de pertinença, la possibilitat de creixement i consolidació de les estructures.
- La possibilitat de reflexionar i crear de forma conjunta. L'optimització dels recursos, la metodologia de treball en xarxa que s'acaba aplicant en casos més enllà dels propis de la xarxa; la creativitat per generar recursos (projectes, serveis, recursos econòmics) per a noves necessitats fruit de la detecció i demanda col·lectiva.
- La promoció de la cultura del treball en xarxa i de la cultura d'infància i adolescència. La utilització d'un llenguatge i mirada compartida, més col·laboració i cooperació; incidència en la perspectiva comunitària entre diferents àmbits transversals; la possibilitat d'anar més enllà del treball de casos o individualitzat i donar molta rellevància a altres tipus d'estratègies d'acció (preventiva, comunitària...).

- La coordinació regular per al treball comú amb les famílies. La integració del treball, la confiança i la comunicació entre els professionals; la cohesió que ajuda a donar més eficàcia i coherència a l'atenció a les famílies i infants.
- El funcionament i l'estructura organitzativa. L'enfortiment de la xarxa tècnica; els grups de treball com a espai per planificar objectius comuns, les decisions consensuades, etc.

És cert que sempre hi ha aspectes a millorar. Les persones que van col·laborar en aquest estudi en van identificar molts, que presentem agrupats en cinc categories: els que fan referència a l'avaluació, a la comunicació, al lideratge, als treballs en grup i a la participació.

- Pel que fa a l'avaluació, les propostes són: millorar l'anàlisi i la sistematització de les dades; fer la revisió de protocols i dels processos de treball; definir els indicadors de resultats, de procés i d'impacte; disposar de suport extern.
- Pel que fa a la comunicació, les propostes són: incrementar la visibilització pública; millorar la transferència de coneixement als equips de treball; consolidar el treball conjunt amb altres taules i xarxes locals.
- Pel que fa al lideratge, les propostes són: reforçar el lideratge polític i directiu; que el lideratge no només es faci des de serveis socials o que depenguin massa de persones concretes (això és un risc per al manteniment de les xarxes).
- Pel que fa a l'eficàcia del treball de grups i comissions, les propostes són: que els grups de treball tinguin un objectiu i tasques clars; desenvolupar comissions de treball en funció de les necessitats detectades al territori; millorar la gestió del temps; dimensionar la tasca a realitzar amb un criteri de viabilitat.
- Pel que fa a la participació, les propostes són: incrementar la participació d'infants, joves i famílies; incrementar la representació professional i d'alguns sectors i col·lectius (com el tercer sector, les escoles públiques i els instituts i l'àmbit judicial).

Conclusions i propostes

Construir espais de treball en xarxa quan tots els serveis i entitats tenen aquest mandat és una paradoxa. En aquest sentit, per ajudar a superar aquesta paradoxa, les taules i les xarxes han d'anar més enllà de la coordinació.

Si no es promou un canvi cultural profund, hi ha el risc de generar noves estructures i posar l'èmfasi en els aspectes purament organitzatius i no en el projecte compartit i en el que es pot millorar o canviar en aquest conjuntament. Les taules han de ser plataformes que permetin treballar "més" per a la infància i l'adolescència, però també i sobretot "millor" i de

manera diferent, innovant, experimentant amb noves estratègies d'intervenció, com ara, la intel·ligència col·lectiva i la gestió del coneixement, la innovació oberta, etc. Les taules han de ser un lobby, un referent al territori per a tot allò que té a veure amb infància, l'adolescència i les famílies.

A partir de tots els suggeriments de millora obtinguts en la recerca i afegint-hi la nostra visió de conjunt, fem les següents propostes per mirar de complir amb el Decret 250/2013 i la LDOIA pel que fa a les estructures de treball en xarxa sobre infància i adolescència a Catalunya.

Transparència

Millorar la transparència sobre el funcionament de les diferents taules; per exemple:

- La Taula Nacional coneix totes les taules locals i xarxes del territori existents? Quin servei o unitat és responsable de donar suport a les diferents taules (nacional, territorials i locals)?
- Hi ha coordinació entre els diferents nivells de les taules (nacional, territorials i locals)? Hi ha coordinació i comunicació entre les taules i les xarxes?
- El treball de la Taula Nacional i de les taules territorials s'avalua? Hi ha sistemes d'avaluació del treball en xarxa existent a Catalunya?
- Hi ha un programa de desplegament de les taules locals?
- Hi ha pressupost per a la dinamització de les taules i xarxes?
- Les 6 taules territorials d'infància compleixen les seves funcions? (Per exemple: elaboren un programa de coordinació de les diverses administracions i institucions en la promoció social de la infància i l'adolescència, i de la detecció i la intervenció davant situacions de risc o desemparament?; despleguen els eixos del Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència i la coordinació de la planificació local o comarcal dels recursos preventius, en col·laboració amb els ens locals?)

Lideratge

1. Lideratge clar de les polítiques d'infància, adolescència i famílies (promoció, prevenció, participació, protecció, provisió de serveis), evitant duplicacions i buits.

- Cal reforçar el lideratge polític perquè aquests projectes i estructures que tenen vocació de llarg recorregut tinguin la continuïtat que necessiten. No podem estar engegant permanentment processos que no perduren, amb la sensació que sempre comencem de nou i amb la pèrdua de credibilitat per a la resta d'actors de qui impulsa i lidera.
- Cal introduir la perspectiva de la infància i l'adolescència en el debat i en les agendes polítiques.

- Que els diferents sistemes implicats (salut, educació, etc.), que depenen de diferents administracions i amb organitzacions territorials diferents, donin la mateixa importància a la protecció, les urgències, les derivacions, etc.

2. Recuperar d'una forma pràctica l'arquitectura que inicialment es va plantejar de taules a diferents nivells (nacional-territorial-local). El diàleg i l'intercanvi constant entre aquests diferents nivells era clau per donar una altra dimensió al treball des de l'àmbit local i per connectar el nivell més ampli o estratègic amb la realitat.

- Acompliment per part de la Taula Nacional d'Infància i Adolescència de les funcions que li atribueix el Decret 250/2013. La darrera memòria és del 2016.⁶
- Acompliment per part de les taules territorials d'infància i adolescència de les funcions que els atribueix el Decret 250/2013. La majoria s'han reunit només un cop, quan es van crear el 2015.
- Executar les normatives vigents en temes d'infància en tots els àmbits.

3. Treball conjunt entre la Taula Nacional i les taules territorials per:

- Establir canals de comunicació, per exemple: per recollir propostes de les taules locals i per donar informació a les taules locals dels acords de les taules territorials i de la Taula Nacional.
- Rebre suport (humà, pressupostari, etc.) per a la gestió, accions i avaluació de la taula i per a la formació dels seus membres.

4. Canvi en la cultura de treball de tots els actors implicats per poder avançar en un model cooperatiu i en xarxa que doni sentit i orienti les taules d'infància i adolescència.

- No només cal canviar les pràctiques i les metodologies, també hem de canviar les mirades i les formes de pensar, les motivacions..., i generar les condicions organitzatives, tècniques, de recursos, etc., que ho facin viable.
- Aquest canvi de cultura comença per canviar la cultura de les organitzacions que lideren i impulsen les taules, els Ajuntaments. En aquest repte, els nivells de lideratge (direccions tècniques i polítiques) tenen un paper clau.

Recerca i intercanvi de coneixement

1. Facilitar l'intercanvi d'experiències sobre treball en xarxa en infància i adolescència:

- Potenciar jornades de debat.
- Crear un banc de bones pràctiques.

⁶ http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/taula_nacional_infancia/

2. Obrir una línia de recerca sobre treball en xarxa amb suport públic, entre els possibles temes hi hauria el disseny d'un sistema d'avaluació de les taules i xarxes existents.

3. Facilitar que es faci un diagnòstic de la situació de la infància als territoris. Especialment els municipis petits i mitjans no tenen prou capacitat de fer recerca, anàlisi, elaborar programes, projectes, planificar, avaluar.

- Disposar del diagnòstic de les necessitats dels infants i famílies del territori.

4. No separar l'avaluació del treball de diagnòstic participat de la realitat i de planificació conjunta, incorporant noves fórmules de coneixement i de comprensió de la realitat, i de disseny de fulls de ruta compartits que permetin gestionar, de forma més creativa i estratègica, la complexitat i el canvi constant presents a les realitats en què intervenim.

- Disposar d'eines per a la planificació i l'avaluació dels recursos del territori.

Específiques per a les taules locals

1. Crear les taules locals pendents (completant el desplegament del Decret). Per rendibilitzar temps i esforços dels professionals del primer nivell, per ser coherents amb la concepció de l'interès superior de l'infant i per oferir igualtat d'oportunitats a tots els infants i joves i les seves famílies, cal:

- Disposar d'un mapa de totes les taules locals compartit a tot el territori.
- Evitar duplicitats i la proliferació de taules sobre diferents temàtiques, per exemple, encabint les taules sobre menors no acompanyats, sobre prevenció de la mutilació genital femenina, etc., com a comissions a les taules territorials o locals, com ja és una realitat en algunes taules locals.
- Distingir entre taules i xarxes: denominacions, estructura, funcions, etc.

2. Incrementar la participació de les famílies (pares, mares, infants i adolescents) i entitats. Han de ser considerats actors principals. Incorporar aquesta perspectiva a la pràctica comporta un aprenentatge sobre com adaptar llenguatges, processos i metodologies, la gestió del temps, etc., i desaprendre dinàmiques de treball molt instal·lades orientades només des d'una lògica tècnica i d'adults, amb la qual estem habituats i ens sentim segurs.

- Esmenar el Decret 250/2013 per incloure la seva participació, i per incloure els resultats de l'avaluació del funcionament dels tres nivells de taules.

- Incorporar a les taules locals i les xarxes els espais de participació dels infants i adolescents on hi siguin i potenciar-ne la creació on no n'hi hagi.
- Fer partícips infants i famílies de la planificació i l'avaluació de serveis i recursos.

3. Afavorir el treball de prevenció i la intervenció comunitària. Un altre gran repte de les taules és aconseguir, des del territori, articular i generar sinergies entre diferents nivells d'acció. Sovint, la tendència és a desconnectar i plantejar de manera aïllada allò que es fa des del nivell individual, el grupal i el comunitari. Sobre un d'aquests aspectes, com són els protocols, cal, tal com assenyala repetidament el Síndic de Greuges:

- Difondre més i millor els protocols.
- Realitzar formació a totes les persones professionals implicades.
- Nomenar referent de cada protocol a cada servei, per liderar, avaluar, convocar.
- Dur a terme un seguiment i l'avaluació de l'aplicació dels protocols.

Referències bibliogràfiques

- Alonso, J. M. (6 setembre 2013). *Mites i realitats del treball en xarxa*. Recuperat de www.youtube.com/watch?v=XCwKGExfVuc; www.youtube.com/watch?v=VQtwois-z8s; www.youtube.com/watch?v=EoM9tfKsBq4
- Alonso, J. M. (2012). *Profesionales, equipos y redes*. Recuperat de www.slideshare.net/jmavslideshare/trabajo-en-equipo-y-en-red-1?qid=8938131c-cdc4-435d-9704-ab457d38ba0c&v=&b=&from_search=15
- Alonso, J. M., Fumas, R. M., Lladós, M., Navarro, S., i Vila, C. (2 octubre 2019). *Jornada "Tots a l'una pel benestar dels infants i adolescents. Promoció, prevenció, protecció, participació"*. Recuperat de www.youtube.com/watch?v=SakXUvbC0Xo&feature=youtu.be
- Decret 200/2013, de 23 de juliol, dels consells de participació territorial i nacional dels infants i els adolescents de Catalunya. DOGC, 25 de novembre del 2013, núm. 6508. Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2013/07/23/200>
- Decret 250/2013, de 12 de novembre, de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància. DOGC, 14 de novembre del 2013, núm. 6501. Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2013/11/12/250>
- Institut de Formació Contínua (2019). *Conclusions*. En *Jornada "Tots a l'una pel benestar dels infants i adolescents. Promoció, prevenció,*

- protecció, participació*". Universitat de Barcelona. Recuperat de www.il3.ub.edu/docs/19/descargas/conclusiones-jornada.pdf
- Jansen, H. (2012). La lógica de la investigación por encuesta cualitativa y su posición en el campo de los métodos de investigación social. *Paradigmas*, 4, 39-72.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. DOGC, 2 de juny del 2010, núm. 5641. Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2010/05/27/14>
- Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal. BOE, 14 de desembre de 1999, pàg. 43088-43099. Recuperat de <https://www.boe.es/eli/es/lo/1999/12/13/15>
- Síndic de Greuges de Catalunya (18 juny 2019). El Síndic alerta de mancances en el cas de la mort d'un nadó: en la detecció del maltractament, l'aplicació dels protocols i la coordinació entre serveis. Recuperat de <http://www.sindic.cat/ca/page.asp?id=53&ui=6372>
- Ubieto, J. R. (2007). Models de treball en xarxa. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 36, 26-39. Recuperat de <https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165566>